

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијси савјет

Rješenje
po Zahtjevu privrednog subjekta CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla protiv privrednog
subjekta JP Centralno grijanje d.d. Tuzla

Sarajevo
Mart, 2025. godine

Broj: UP-05-26-2-013-34 /24
Sarajevo, 20.03. 2025. godine

Na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 41. stav (1) tačka c), člana 42. stav (1) tačke c) i člana 48. stav (1) tačke b), a u vezi sa članom 10. stav (2) tačke d), članom 11. Zakona o konkurenciji («Službeni glasnik BiH», br. 48/05, 76/07 i 80/09) i čl. 105. i 108. Zakona o upravnom postupku («Službeni glasnik BiH», br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u postupku pokrenutom na osnovu Zahtjeva za pokretanje postupka broj: UP-05-26-2-013-1/24 od 14.06.2024. godine, podnesenom od strane privrednog subjekta CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla, ul. 2 Tuzlanske brigade br. 52, 75000 Tuzla, zastupanom po advokatskoj kancelariji Kunosić&Co d.o.o. Tuzla, ul. Kralja Tvrtka Prvog br.5, 75000 Tuzla, protiv privrednog subjekta JP Centralno grijanje d.d. Tuzla, ul. Krečanska br.1, 75000 Tuzla radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja protivno odredbi člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće na 24. (dvadesetčetvrtj) sjednici održanoj dana 20.03.2025. godine donijelo je

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da je privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d. Tuzla, zloupotrijebio dominantan položaj na tržištu distribucije/snabdjevanja toplotnom energijom u Gradu Tuzla, donošenjem i primjenom Tehničkih uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije od 09.12.2021. godine koji su djelimično izmijenjeni i dopunjeni Odlukom o izmjenama i dopunama Tehničkih uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije od 09.10.2023. godine, kojim su propisani uslovi kojima se krajnjim korisnicima ograničava izbor toplinskih podstanica, a samim tim i priključenje na sistem grijanja Grada Tuzla, što predstavlja uslovljavanje druge strane da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi nemaju veze s predmetom sporazuma, u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji.
2. Nalaže se privrednom subjektu JP Centralno grijanje d.d. Tuzla:
 - da u roku od 60 (šezdeset) dana od dana prijema ovog Rješenja izmijeni Tehničke uslove za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije od 09.12.2021. godine na način da se odredbe istih usklade sa tačkom 1. dispozitiva, te da u ostavljenom roku dostavi dokaze o izvršenju istog.
 - da u roku od 10 (deset) dana od dana izmjene Tehničkih uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije, obavijesti sve korisnike koji su ugradili kompaktne toplinske podstanice i koji su priključeni na sistem grijanja grada Tuzla ugovorom na određeno vrijeme, o izmjeni Tehničkih uslova te da im ponudi zaključivanje novih ugovora o isporuci toplinske energije na neodređeni vremenski period na osnovu ugrađenih podstanica koje zadovoljavaju nove Tehničke uslove.
 - da u roku od tri dana od dana izmjene Tehničkih uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije, na svojoj zvaničnoj web stranici vidno objave, pod nazivom „Važna obavijest“, da je došlo do izmjene istih.
3. Izriče se novčana kazna privrednom subjektu JP Centralno grijanje d.d. Tuzla, zbog kršenja odredbi iz člana 10. stav (2) tačke d) Zakona o konkurenciji, utvrđene u tački 1. ovog

Rješenja, u visini od 5.000,00 KM (pethiljada i 00/100 KM), u skladu sa odredbom člana 48. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema ovog Rješenja.

4. Ukoliko JP Centralno grijanje d.d. Tuzla ne uplati izrečenu novčanu kaznu iz tačke 3. u ostavljenom roku, ista će se naplatiti prinudnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.
5. Nalaže se privrednom subjektu JP Centralno grijanje d.d. Tuzla da nadoknadi troškove postupka privrednom subjektu CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla, u ukupnom iznosu od 1.000,00 (jednahiljada i 00/100) KM, u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.
6. Obavezuje se Podnosilac zahtjeva, privredni subjekt CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla, da plati administrativnu taksu na rješenje u ukupnom iznosu od 1.500,00 KM, u korist budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
7. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u „Službenom glasniku BiH“, službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 14.06.2024. godine, pod brojem UP-05-26-2-013-1/24 zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljem tekstu: Zahtjev) privrednog subjekta CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla, ul. 2 Tuzlanske brigade br. 52, 75000 Tuzla (u daljem tekstu: Podnosilac zahtjeva ili CT-TRADE BH) zastupan po advokatskoj kancelariji Kunosić&Co d.o.o. Tuzla, ul. Kralja Tvrtka Prvog br.5, 75000 Tuzla, protiv privrednog subjekta JP Centralno grijanje d.d. Tuzla, ul. Krečanska br.1, 75000 Tuzla (u daljem tekstu: CG Tuzla) radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja protivno odredbi člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji.

Uvidom u podneseni Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da isti nije kompletan, u smislu člana 28. Zakona, te je nakon dopune Zahtjeva izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva aktom pod brojem: UP-05-26-2-013- 4 /24 od dana 12.09.2024. godine.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekti CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla, ul. 2 Tuzlanske brigade br. 52, 75000 Tuzla i JP Centralno grijanje d.d. Tuzla, ul. Krečanska br.1, 75000 Tuzla.

1.1. Privredni subjekt CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla

Privredni subjekt CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla je društvo sa ograničenom odgovornošću koje je registrovano pod matičnim brojem: (..)*¹. Društvo se bavi distribucijom i servisiranjem opreme za daljinsko grijanje, industriju i energetiku i u 100% je vlasništvu fizičkih lica (..)* (75%) i (..)* (25%) sa upisanim i uplaćenim kapitalom od (..)* KM.

¹ (..)* - podaci predstavljaju poslovnu tajnu

1.2. Privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d Tuzla

Privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d Tuzla je registrovan u Općinskom sudu Tuzla pod matičnim brojem: 1-294. Prema evidenciji Registra vrijednosnih papira udio osnivača u kapitalu je Grad Tuzla sa 51%, dok preostalih 49% posjeduju dioničari. Pretežna registrovana djelatnost JP Centralno grijanje d.d Tuzla je proizvodnja i snabdjevanje parom i klimatizacija.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je tokom postupka primjenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta («Službeni glasnik BiH», br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja («Službeni glasnik BiH», br. 18/06 i 34/10), te odredbe Zakona o upravnom postupku («Službeni glasnik BiH», br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u smislu odredbi člana 26. Zakona.

Također, Konkurencijsko vijeće uzelo je u obzir i odredbe Zakon o zaštiti potrošača BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 25/06 i 88/15), Zakona o komunalnim djelatnostima („Službene novine TK“ broj 11/05, 7/07, 8/12, 14/13 i 11/20), Tehničke uslove za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije od 09.12.2021. godine, Odluku o snabdijevanju Grada toplotnom energijom („Službeni glasnik grada Tuzla“ broj 10/17, 11/17 i 1/19) i Opšte uslove za priključenje na sistem daljinskog upravljanja i isporuku toplinske energije grada Tuzla.

Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona je u svrhu ocjene predmetnog postupka može koristiti sudsku praksu Evropskog suda pravde i odluke Evropske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

Kao razloge za podnošenje zahtjeva, Podnosilac zahtjeva u bitnom navodi slijedeće:

- Podnosilac zahtjeva, društvo sa ograničenom odgovornošću CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla je privredni subjekt koji se još od 2008. godine uspješno bavi distribucijom i servisiranjem opreme za daljinsko grijanje, industriju i energetiku.
- Privredni subjekt CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla je distributer kompaktnih toplinskih podstanica renomiranog švedskog proizvođača marke *Cetetherm*, tip *Mini City*. U odnosu na pomenuti proizvod, pored usluge distribucije, obezbjeđuje i usluge isporuke i montaže, servisiranja i zamjene dijelova. Kompaktne toplinske podstanice su tehnički proizvodi koji omogućavaju individualnu regulaciju temperature sa odgovarajućim termostatom i vrše trenutno pripremanje potrošne tople vode po sistemu pojedinačnih potreba korisnika.
- Nakon izvršene ugradnje Podstanice Mini City za svoje klijente/kupce (kojoj je prethodila izrada projektne dokumentacije i ostala procedura propisana relevantnim propisima), svako od tih lica obratilo se CG Tuzla (kao privrednom subjektu kojem su povjereni javni poslovi distribucije toplotne energije na području grada Tuzla) sa zahtjevom za priključenje na sistem daljinskog grijanja grada Tuzla, odnosno sa zahtjevom za zaključenje ugovora o isporuci toplinske energije za njihove individualne stambene objekte. Međutim, svim licima koja su izvršila ugradnju Podstanice Mini City u svoje objekte (građanima grada Tuzla) prije početka sezone grijanja 2022/2023, CG Tuzla dostavio je istovjetne dopise.
- U navedenim dopisima, čija se sadržina u neznatnoj mjeri izmjenila i prije početka sezone grijanja 2023/2024, ovlaštena lica CG Tuzla navode kako Podstanica Mini City sadrži određene nedostatke u smislu sadržaja pojedinih odredbi tada važećih Tehničkih uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije od 09.12.2021. godine. Shodno tome, CG Tuzla, svim tim licima, uskratilo je zaključenje ugovora o isporuci toplinske energije na neodređeni vremenski period, već im je odobreno zaključenje ugovora o isporuci toplinske energije na određeno vrijeme, tj. na pojedinačne sezone grijanja (prvo u sezoni 2022/2023, a onda u sezoni 2023/2024), uz napomenu kako ugovori o isporuci toplinske energije ne mogu biti

zaključeni na neodređeni vremenski period, dok se ne otklone nedostaci na Podstanici Mini City, koji su u suprotnosti sa Tehničkim uslovima od 09.12.2021. godine. Radi se o grupi od oko 60ak građana koja su kupila i ugradila u svoje objekte Podstanicu Mini City u spomenutom periodu, što nije zanemarljivo jer kompaktne toplinske podstanice nisu cjenovno jeftini tehnički proizvodi.

- Nakon opisanih dešavanja, građani koji su kupili i ugradili Podstanicu Mini City, obratili su se i Podnosiocu zahtjeva, kao distributeru Podstanice Mini City. Tom prilikom, postignut je dogovor da će biti angažovana nezavisna stručna lica sa zadatkom da utvrde da li su navodi CG Tuzla o nedostacima Podstanice Mini City osnovani sa aspekta tehničke struke i relevantnih tehničkih standarda za ovu vrstu proizvoda. Rezultat tog angažmana jeste Nalaz i mišljenje vještaka od 15.08.2023. godine, sačinjen zajednički od strane dva stalna sudska vještaka mašinske struke specijalizirana za oblast energetike. Po prijemu Nalaza i mišljenje od 15.08.2023. godine, Podnosilac zahtjeva se obratio nadležnim organima CG Tuzla dopisom naslovljenim kao *Prigovor zbog nezakonitog postupanja i Zahtjev za hitnim preduzimanjem radnji iz Vaše nadležnosti* od 25.09.2023. godine, kao i organima grada Tuzla dopisom naslovljenim kao *Zahtjev za preispitivanje zakonitosti poslovanja pravnog lica „Centralno grijanje“ d.d. Tuzla i Prijedlog za preduzimanjem radnji iz vaše nadležnosti od 22.09.2023. godine*, iz razloga što je grad Tuzla većinski dioničar u CG Tuzla sa 51% udjela.
- Nadalje, dana 12.10.2023. godine grupa od 59 građana grada Tuzla, obratila se nadležnim organima CG Tuzla sa dopisom naslovljenim kao *Zahtjev za priključene ugrađene podstanice na sistem daljinskog grijanja i za zaključenje Ugovora o isporuci toplotne energije od 27.09.2023. godine*. Navedenim dopisom, pomenuta grupa građana akcentira dvije ključne činjenice, a to su: da su veoma zadovoljni sa radom Podstanice Mini City i isporučivanom toplotnom energijom i kako nikakva šteta nije nastupila niti na njihovim objektima ili Podstanici Mini City, a niti je nastupila bilo kakva šteta CG Tuzla. Istovjetna situacija ponovila se i u sezoni grijanja 2023/2024, odnosno i pred početak te sezone grijanja ponovno su zaključeni jednosezonski Ugovori o isporuci toplotne energije i ponovno su građani bili veoma zadovoljni radom Podstanice Mini City.
- Dana 09.10.2023. godine, Nadzorni odbor CG Tuzla donosi Odluku o izmjenama i dopunama Tehničkih uslovima za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije, broj: 09-07062-2023/XIII-5. Tom Odlukom, u čijem se obrazloženju kao razlozi donošenja navode i potrebe za izmjenom i dopunom Tehničkih uslova od 09.12.2021. godine u dijelu koji se odnosi na toplinske podstanice, zapravo su usvojene tzv. kozmetičke izmjene. Pomenute izmjene Tehničkih uslova zapravo ne donose nikakvu relevantnu promjenu, tako da građani koji se odluče za kupovinu kompaktnih toplinskih podstanica u svojim objektima, prema sada izmijenjenim Tehničkim uslovima CG Tuzla i dalje zapravo nemaju izbor. Naime, prema aktuelnim Tehničkim uslovima CG građanima se *de facto* ograničava izbor i to isključivo na kupovinu i ugradnju kompaktne toplinske podstanice marke Danfoss, čiji su trenutni distributeri na tržištu pravna lica Ventcomercece d.o.o. Sarajevo i Zimi d.o.o. Tuzla, isključujući mogućnost ugradnje Podstanice Mini City i drugih istovjetnih kompaktnih toplinskih podstanica, čije je korištenje također odobreno na tržištu BiH.
- Dana 20.03.2024. godine zaključen je Sporazum o utvrđivanju prava i obaveza zainteresovanih strana u postupku priključenja na sistem daljinskog grijanja grada Tuzla od 06.05.2024. godine. Po osnovu tog Sporazuma, grupa građana grada Tuzla koja je ugradila Podstanicu Mini City u svoje objekte, zaključila je pojedinačne Ugovore o isporuci toplinske energije na neodređen vremenski period. Slijedom opisanog raspleta predmetne situacije, bilo je logično za očekivati da će CG Tuzla ubuduće odobravati priključenje na sistem daljinskog grijanja Grada Tuzla građanima koji ugrade Podstanicu Mini City ili istovjetne kompaktne toplinske podstanice u svoje individualne objekte. Međutim, ništa od navedenog se nije dogodilo, odnosno dogodilo se da se sada javljaju prethodno zainteresovani potencijalni kupci Podstanice Mini City, navodeći kako su im uposlenici CG Tuzla striktno naveli da neće moći da se spoje na Sistem grijanja Tuzla, ako kupe i ugrade Podstanicu Mini City u svoje individualne objekte. Naime, svim prethodnim, a posebno ovim posljednje navedenim istupima CG Tuzla, jasno je da se Podnosiocu zahtjeva, kao pravnom licu koje je distributer kompaktne toplinske podstanice koja dokazano funkcioniše u

okviru sistema grijanja individualnih objekata na području grada Tuzla i na mnogim drugim područjima, želi uskratiti pravo na pristup tržištu tog proizvoda na području grada Tuzla, tj. sa tog tržišta ga se želi eliminisati. Istovremeno, time se potencijalno svim građanima zainteresovanim za priključenje na Sistem grijanja Tuzla svojih individualnih objekata pravi šteta, jer ih CG Tuzla uslovljava da izvrše ugradnju pojedinih kompaktnih toplinskih podstanica koje su zapravo skuplje, nego Podstanica Mini City, navodi se u Zahtjevu.

- Podnosilac zahtjeva dalje ističe da je sa aspekta lojalne konkurencije i zaštite potrošača, nezakonit član 35. stav 2., stav 12. i stav 13. Tehničkih uslova CG, kao i sve ostale odredbe Tehničkih uslova kojima se nameće obaveza ugradnje tačno određenog broja i tačno određenog tipa senzora, ili tačno određenog broja temperaturnih ulaza, ili digitalnih izlaza na kompaktnim toplinskim podstanicama. Hipotetskog primjera radi, ono što je navedenim odredbama Tehničkih uslova CG urađeno, bilo bi isto kao kada bi regulatorni organ uveo obavezu da npr. na prostoru BiH ne smiju biti korišteni TV uređaji koji imaju manje od 3 HDMI izlaza. Drugim riječima, ovo što CG Tuzla propagira kroz svoje tehničke uslove jeste apsurd i vidna nezakonitost na štetu potrošača, jer se potrošačima, primjera radi, nameće da kupe kompaktnu toplinsku podstanicu opremljenu isključivo sa P1000 senzorima, a s druge strane postoje druge vrste senzora koje obavljaju istu tu funkciju kao Pt1000 senzori, možda čak i na bolji način. Uostalom, sve i da su senzori ugrađeni u pojedinim kompaktnim toplinskim podstanicama na tržištu manje kvalitetni nego Pt1000 senzori, sva je suština u tome da se i podstanicama sa takvim senzorima mora dozvoliti priključenje na Sistem grijanja Tuzla, ukoliko ispunjavaju svoju funkciju za koju su namijenjeni i ako postoje mogućnosti da se one priključe na Sistem grijanja Tuzla. To je u osnovi principa slobodnog tržišta i principa lojalne konkurencije, jer se potrošačima mora omogućiti pravo izbora na kupovinu prema njihovim preferencijama, sve dok je riječ o kupovini proizvoda koji su legalno uvezeni ili proizvedeni na području BiH, te koji se koriste u svrhu zbog koje su i napravljeni. U kontekstu predmetnog slučaja, nije ni sporno da je Podstanica Mini City atestiran proizvod prema standardima Evropske unije, standardima važećim u BiH, te da je tehnički proizvod koji se u BiH uvozi legalno, a posredstvom Podnosioca zahtjeva. Također, niti jedan „nedostatak“ nema uporište ni u pravilima tehničke struke, o čemu svjedoči nekoliko puta spomenuti Nalaz i mišljenje vještaka od 15.08.2023. godine te da insistiranje na nezakonitim i neosnovanim tehničkim uslovima, predstavlja čin zloupotrebe dominantnog položaja CG Tuzla, kao privrednog subjekta u čijoj je isključivoj nadležnosti distribucija toplotne energije na području grada Tuzla, stoji u Zahtjevu.

Na osnovu navedenog Podnosilac zahtjeva smatra da je opisanim djelovanjem privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d. Tuzla, zloupotrijebio dominantan položaj iz člana 10. stav (2) tačka d) te traži da Konkurencijsko vijeće donese odluku kojom će onemogućiti ovako djelovanje.

Na osnovu dostavljene dokumentacije, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, te je u smislu člana 32. stava (2) Zakona, donijelo Zaključak o pokretanju postupka, broj: UP-5-26-2-013-6/24 dana 12.09.2024. godine, radi utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav (2) tačke d) Zakona.

Suprotna strana u postupku, privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d. Tuzla, u ostavljenom roku dostavio je odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću, dana 04.10.2024. godine podneskom broj: UP-05-26-2-013-14/24, u kojem u bitnom navodi slijedeće:

- Svaki sistem daljinskog grijanja je različit a što je uslovljeno projektom samog sistema. Različiti režimi rada na različitim sistemima daljinskog grijanja onemogućavaju da se sve toplinske podstanice, bez prilagođavanja određenih elemenata na istim, implementiraju na svaki sistem daljinskog grijanja, bez obzira što zadovoljavaju EU standarde i ostale standarde struke ;

- Tipska toplinska podstanica Mini City koja se proizvodi u Švedskoj i podliježe Švedskim propisima F:101, gdje radni parametri sistema iznose $<100^{\circ}\text{C}$, 16 bara, a projektne maksimalne temperature do 120°C ne može zadovoljiti Tehničke uslove za priključenje na sistem daljinskog grijanja grada Tuzla, kao ni projektne režime sistema;
- SDG grada Tuzla ima tačno određene parametre sistema definisane Projektom magistralnog voda iz 1983. godine, a koji su propisani Tehničkim uslovima. Ističe se da je nazivni pritisak u sistemu NP 25 (25 bara) i da je temperaturni režim svih ostalih segmenata daljinskog grijanja (pumpne stanice, distributivne mreže i toplinske podstanice) dimenzioniran za $145/75^{\circ}\text{C}$, a da je isti izmjenom Tehničkih uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja u 2022. godini promjenjen na temperaturni režim za primarnu vrelovodnu mrežu $130/60^{\circ}\text{C}$, sa stanovišta smanjenja toplinskih gubitaka u distribuciji i poboljšanja efikasnosti sistema, a sve u okviru navedenog projekta;
- Izmjene Tehničkih uslova su izvršene isključivo radi poboljšanja stanja i efikasnosti sistema, kao i smanjenja gubitaka, na osnovu dugogodišnjeg iskustva, a sve u okvirima projekta toplifikacije grada Tuzle i u skladu sa propisanom zakonskom procedurom donošenja, a ne zbog „pritiska izrevoltiranih građana“;
- Tehničkim uslovima Distributera definisane su tehničke specifikacije koja treba da ispunjava određena oprema, uređaji i armatura, bez navođenja bilo kojeg proizvođača, iz čega proizilazi da Distributer, u kontekstu Zahtjeva za pokretanje postupka, ni na koji način ne ograničava konkurentnost, već je podstiče;
- Podstanice tipa Mini City, proizvedene u Švedskoj, su izrađene po propisima navedene zemlje, odnosno za temperaturni režim 120°C i 16 bar-a, a što bez izmjena na istim, nije primjenjivo na vrelovodnu mrežu SDG grada Tuzla ($130/60^{\circ}\text{C}$ primar i $75/55^{\circ}\text{C}$ sekundar, NP 25), dok na toplovodnoj mreži sistema daljinskog grijanja grada Tuzla ($90/60^{\circ}\text{C}$ primar i $75/55^{\circ}\text{C}$ sekundar, NP 16) predmetne podstanice u potpunosti odgovaraju propisanim uslovima te se bez ikakvih problema mogu implementirati na SDG i nemaju negativan uticaj kako je to u slučaju sa njihovom primjenom na vrelovodni režim;
- Cijeneći da se predmetne podstanice bez izmjena mogu spojiti na toplovodnu mrežu SDG-a (tamo gdje se podstanice direktno spajaju na toplovodnu mrežu), Distributer je bez ikakvih uslovljavanja dozvolio takvo spajanje i sa tim korisnicima zaključuje ugovore o isporuci toplotne energije na neodređeno vrijeme, dok podstanice tipa Mini City, a koji se spajaju na vrelovodnu mrežu SDG-a je potrebno izmijeniti i nadograditi;
- Nakon što je Distributer ustanovio nedostatke predmetnih podstanica u slučaju njihovog spajanja na vrelovodnu mrežu, o čemu je pismeno obavijestio kupce, naknadnim izlaskom na teren od strane uposlenika Distributera, uočene su dodatne nepravilnosti na istima u smislu prikrivanja originalne deklaracije proizvoda deklaracijom sa netačnim podacima (lažiranje stvarnih podataka) radnog temperaturnog režima i nazivnog pritiska podstanica koji su ključni za njihov siguran rad na SDG-u jer su iste napravljene za niži temperaturni režim i niži radni pritisak, a na način da je vršeno „lijepljenje“ deklaracije podstanice podnosioca Zahtjeva preko deklaracije proizvođača, čime su i kupci podstanica i Distributer dovedeni u zabludu;
- Zahtjevanje Distributera od kupaca predmetnih podstanica da izvrše izmjene i nadogradnju na podstanicama, ne predstavlja nikakvo diskriminatorno postupanje obzirom da je Distributer i podnosiocima zahtjeva za priključenje na SDG koji su ugradili neke druge toplinske podstanice, a koje takoder nisu bile u potpunosti u skladu sa Tehničkim uslovima, dostavljao dopise u kojima traži otklanjanje istih, te je sa istima, također, zaključivao ugovore o isporuci toplotne energije, uz obavezu korisnika da do početka naredne sezone grijanja utvrđene nedostatke otklone (identične ugovore koji su zaključivani i sa podnosiocima zahtjeva sa ugrađenom Mini City podstanicom);

- Vještaci u aktu Nalaz i mišljenje nisu vodili računa o temeljnim činjenicama projektnih parametara sistema daljinskog grijanja u odnosu na temperaturni režim i nazivni pritisak, a koji su polazna tačka za bilo koju analizu;
- Sporazumom o utvrđivanju prava i obaveza zainteresiranih strana u postupku priključenja na sistem daljinskog grijanja grada Tuzla od 06.05.2024. godine samo je stvoren pravni osnov za zaključenje „trajnih“ ugovora o isporuci toplotne energije koji su već ugradili predmetne podstanice, imali zaključene ugovore o isporuci toplotne energije za konkretnu sezonu i ostvarili pravo na subvenciju podstanica na Javnom pozivu Grada Tuzla. Predmetni sporazum, iz navedenih razloga, ne može predstavljati model za rješavanje iste ili slične problematike koja se može pojaviti u budućnosti, iz razloga što bi se dalja ugradnja podstanica tipa Mini City, koje ne zadovoljavaju propisane uslove u potpunosti, znatno više odrazila na funkcionisanje sistema daljinskog grijanja, a tima i kvalitetu isporuke toplotne energije, što je jedan od osnovnih zadataka Distributera u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima;
- Distributer je potpuno neosporno dokazao da neregulisane podstanice tipa Mini City ostvaruju mnogo veće konzume protoka, a što direktno utiče na efikasnost sistema daljinskog grijanja i manjak potrebnog protoka za snabdijevanje ostalih korisnika;
- Distributer je potpuno nesporno dokazao da predmetne podstanice ne ispunjavaju ni osnovne sigurnosne funkcije propisane standardom za ovu vrstu postrojenja, te ugrožavaju sigurnost korisnika i materijalnih dobara;
- Sve podstanice koje su zastupljene u SDG-u grada Tuzla kao i dostupne na tržištu (Danfoss, Mikom,..), uključujući i predmetnu podstanicu bez obzira na nedostatke (Cetetherm tipa Mini City), su u cjenovnom rangi cca 10.000-11.000 KM;

4. Usmena rasprava

Budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, u skladu sa članom 39. Zakona, dana 31.01.2025. godine (poziv dostavljen aktom broj: UP-05-26-2-013-22/24, broj: UP-05-26-2-013-23/24 od dana 14.01.2025. godine).

Usmena rasprava održana je u sjedištu Konkurencijskog vijeća uz prisustvo advokata Svena Seleskovića i Anese Ferizović, punomoćenika privrednog subjekta CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla, direktora privrednog subjekta CT-TRADE BH d.o.o. Tuzla – Dražena Fazlića na strani Podnosioca zahtjeva te Nermine Babajić – direktorice privrednog subjekta JP Centralno grijanje d.d. Tuzla i zaposlenika: Daniele Hadžiefendić, Enesa Demirovića i Adnana Karahmentovića.

Na usmenenoj raspravi stranke su se izjasnile da ostaju kod svojih dosadašnjih iskaza i dokaza s tim da je svaka strana priložila i dodatnu dokumentaciju kojom potvrđuju svoje tvrdnje (Zapisnik broj: UP-05-26-2-013-24/24 od dana 31.01.2025. godine).

Podnosilac zahtjeva tokom usmene rasprave u bitnome ističe:

- nije tačno kako se temperature u potisnom vodu sistema daljinskog grijanja grada Tuzla (u daljem tekstu: SDG Tuzla) mogu kretati i do 180°C. Naime, prema samom Glavnom projektu rekonstrukcije magistralnog vrelovoda na području grada Tuzla iz 2024. godine, čiji je autor CG Tuzla, projektne temperature označene su na proračun kompenzacija od 130°C. Na okolnosti da se temperature u potisnom vodu više ne projektuju za temperature do 180°C, dostavljamo i Izvod iz Glavnog projekta toplinske podstanice i vrelovodnog priključka sa SO Pašage Mandžića br. 30, izrađen u augustu 2024. godine, iz čije sadržine proizilazi da je rad projektovan na temperaturi od 0°C do 130°C. CG Tuzla, kroz svoje Izjašnjenje od 03.10.2024. godine, nastoji pojedine stvari

prikazati onakvim kakve zapravo nisu, ili kakve odavno nisu u praksi rada cjelokupnog SDG Tuzla, zbog faktora koji nemaju veze sa samim kompaktnim toplinskim podstanicama;

- da prikazana važeća Šema toplinske podstanice sa kombinovanim regulacionim ventilom, koju CG Tuzla zahtijeva svojim Tehničkim uslovima ne može imati bilo kakvu relevantnost, jer temeljni parametar prikazan na istoj nije tačan. Naime, na toj Šemi kao polazna temperatura (temperatura u potisu) vode za grijanje koja se "pušta" iz Termoelektrane Tuzla označena je sa 130°C. Međutim, već unazad godinama, što zapravo i samo CG Tuzla ne spori u ovom postupku, ta polazna temperatura nikada nije dosegala temperaturu veću od 120°C. Dokaz o toj činjenici priložen je uz predmetni Zahtjev gdje je u članu 8. stav 2. tog Sporazuma ugovoreno da će maksimalna temperatura u potisu biti 121°C na mjestu isporuke. Stoga, pozivanje CG Tuzla na navedenu Šemu nema bilo kakvo uporište, te bi upravo zbog istaknute činjenice, pomenuta Šema, u Tehničkim uslovima trebala biti brisana ili modifikovana na način da održava stvarno stanje stvari, a ne stanje stvari koje uopšte nije dosežno u trenutnim okolnostima i prema trenutnom Ugovoru sa Termoelektranom Tuzla, koji će biti u primjeni još barem pet godina. Posljedično, sva preostala obrazloženja pomenute Šeme i obračuni izvedeni na osnovu te Šeme nisu relevantni;
- da kompaktne toplinske podstanice marke Cetetherm, tip Mini City, koje je Podnosilac zahtjeva plasirao kupcima na tržištu grada Tuzla i grada Lukavac, upravo jesu posebno modifikovane i prilagođene temperaturnom režimu 130°C i pritisku 25 bara, koji je propisan Tehničkim uslovima. Istovremeno, na taj način dokazuje se i činjenica da je CG Tuzla o svemu tome upoznato, i to čak direktno od samog proizvođača predmetnih toplinskih podstanica. Dakle, navodi CG Tuzla o tome da predmetne kompaktne toplinske podstanice Podnosioca zahtjeva sadrže "eliminatoran nedostatak", jer ne odgovaraju traženom temperaturnom režimu definisanom Tehničkim uslovima nisu tačni, a što je i ovlaštenim licima CG Tuzla odavno poznato;
- da je tačno da CG Tuzla nije izričito zabranilo ugradnju Podstanice MiniCity u sisteme grijanja individualnih objekata na prostoru grada Tuzla, ali činom propisivanja bespotrebno i doslovno "konkurencijski ugušujućih" odredbi Tehničkih uslova u dijelu koji se odnosi na kompaktne toplinske podstanice, CG Tuzla je indirektno dovelo do takve zabrane. Jer, nameće se logičko pitanje: Zašto bi neko kupio kompaktnu toplinsku podstanicu, ako ima saznanje od strane distributera toplotne energije i ako ima propise distributera toplotne energije, koji će dovesti do toga će ta podstanica biti bezvrijedna, jer sa njom u svom sistemu grijanja objekta neće moći ishodovati neophodne dozvole CG Tuzla i time priključenje na SDG Tuzla?

Suprotna strana, u ovom slučaju privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d. Tuzla u bitnome ističe:

- da je projektovana temperatura, za magistralni vrelovod grada Tuzla, iz 1981. godine, od 180 °C i da je u Izjašnjenju objašnjeno da je temperaturni režim sa 145/75 °C promijenjen u režim 130/60 °C uzimajući u obzir postojeće stanje toplifikacionih blokova u TE Tuzla, njihovim tehničkim mogućnostima i praćenjem globalnih trendova daljinskih sistema grijanja kao i ekonomičnosti distribucije toplotne energije;
- da je SDG grada Tuzla predstavlja zatvoreni sistem za čije uspješno funkcionisanje i ispunjenje svih zahtjeva postojećeg i budućeg toplinskog konzuma je neophodno vođenje računa o održavanju svih tehničkih karakteristika kompletnog sistema, kao i da se poremećaj na bilo kojem dijelu prenosi na cijeli sistem;
- da su svi akti Distributera usmjereni ka traženju najboljih tehničko-tehnoloških rješenja koji će obezbijediti sigurnost i pouzdanost snabdijevanja toplotnom energijom.

Na pitanje voditelja postupka koje toplinske podstanice zadovoljavaju Tehničke uslove i koje su najviše ugrađivane na području grada Tuzla, predstavnik JP Centralno grijanje d.d. Tuzla je odgovorio da je najzastupljenija kompaktna toplinska podstanica ona marke Danfoss u omjeru preko 60%.

5. Relevantno tržište

U skladu sa članom 3. Zakona i čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), relevantno tržište se određuje kao tržište određenih proizvoda koji su predmet obavljanja djelatnosti privrednih subjekata na određenom geografskom području.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta u proizvodnom smislu, relevantno tržište obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu naročito njihove bitne karakteristike, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvata cijelu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Članom 4. stav (1) tačka 3) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano da se pod snabdjevanje toplotnom energijom podrazumjevaju poslovi proizvodnje i distribucije toplotne energije (pare, vrela vode, tople vode, sanitarne tople vode i sl.) mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil ili zajednički mjerni instrument kod objekata kolektivnog stanovanja, odnosno mjerni instrument korisnika.

Članom 2. Odluke o snabdjevanju Grada toplotnom energijom je predviđeno da je snabdjevanje grada toplotnom energijom komunalna djelatnost od posebnog društvenog interesa, te da obavljanje te djelatnosti vrši javno preduzeće kojem je, u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast komunalnih djelatnosti, nadležni organ povjerio obavljanje ove djelatnosti.

Privredni subjekt Centralno grijanje d.d. Tuzla je registrovan za djelatnost distribucije toplotne energije koju i obavlja, te je na osnovu navedenog, Konkurencijsko vijeće u predmetnom postupku odredilo relevantno tržište proizvoda distribucija/snabdjevanje toplotnom energijom.

Obzirom da se snabdjevanje toplotnom energijom vrši na području Grada Tuzla, relevantno tržište u geografskom smislu je utvrđeno kao geografsko područje Grada Tuzla.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odredilo da je relevantno tržište predmetnog postupka, tržište distribucije/snabdjevanja toplotnom energijom na području Grada Tuzla.

6. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon ocjene dostavljene dokumentacije i podataka tokom trajanja postupka Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće činjenično stanje:

Dominantan položaj

Osnivač privrednog subjekta JP Centralno grijanje d.d Tuzla je Grad Tuzla. Način osnivanja preduzeća i obavljanjem djelatnosti od opšteg interesa svrstava ovo preduzeće u kategoriju Javnih preduzeća sa ciljem da preduzeće vrši zagrijavanje lokalnih stambenih jedinica.

Privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d Tuzla registrovan u Općinskom sudu Tuzla pod matičnim brojem: 1-294. Prema evidenciji Registra vrijednosnih papira udio osnivača u kapitalu je Grad Tuzla sa 51%, dok preostalih 49% posjeduju dioničari.

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta JP Centralno grijanje d.d Tuzla je proizvodnja i snabdjevanje parom i klimatizacija.

Privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d Tuzla jedini privredni subjekt koji vrši isporuku toplotne energije sistemom daljinskog grijanja. Zona toplifikacije je definisana kao uži dio grada Tuzla gdje spadaju svi kolektivni stambeni objekti i dio individualnih stambenih objekata.

Poslovanje privrednog subjekta JP Centralno grijanje Tuzla obavezuje:

- obezbjeđvanje trajnog obavljanja djelatnosti od opšteg interesa i urednog zadovoljenja potreba korisnika proizvoda i usluga, odnosno obezbjeđenje kontinuiranog snadbijevanja vrelom vodom područje grada Tuzle sa ciljem zagrijavanja stambenih jedinica;
- razvoj i unapređenje obavljanja djelatnosti od opšteg interesa;
- obezbjeđivanja tehničko – tehnološkog i ekonomskog jedinstva sistema i usklađenosti njegovog razvoja i
- ostvarivanje drugog zakonom utvrđenog interesa.

Snabdjevanje grada toplotnom energijom je komunalna djelatnost od posebnog društvenog interesa. Obavljanje te djelatnosti vrši javno preduzeće kojem je, u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast komunalnih djelatnosti, nadležni organ povjerio obavljanje ove djelatnosti, u skladu sa članom 2. Odluke o snabdjevanju Grada toplotnom energijom.

Član 9. stav (2) Zakona o konkurenciji propisuje da se pretpostavlja, da jedan privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba i /ili usluga, ako na relevantnom tržištu Bosne i Hercegovine ima tržišni udio veći od 40,0%.

Član 2. Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja dalje razrađuje pojam dominantnog položaja te određuje da privredni subjekat na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ima dominantan položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati i djelovati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, i na taj način ograničava ili sprječava efikasnu konkurenciju.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je JP Centralno grijanje Tuzla jedini privredni subjekt koji vrši isporuku toplotne energije sistemom daljinskog grijanja, i da je zona toplifikacije definisana kao uži dio grada Tuzla gdje spadaju svi kolektivni stambeni objekti i dio individualnih stambenih objekata, te je neosporan njegov dominantan položaj u smislu člana 9. Zakona o konkurenciji.

Zloupotreba dominantnog položaja

Privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d. Tuzla donijelo je i primjenjuje Tehničke uslove za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije od 09.12.2021. godine koji su djelimično izmijenjeni i dopunjeni Odlukom o izmjenama i dopunama Tehničkih uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije od 09.10.2023. godine (dalje u tekstu: Tehnički uslovi).

Konkurencijsko vijeće je analiziralo spornu Odluku, odnosno Tehničke uslove i utvrdilo slijedeće:

Član 21. stav (4) Tehničkih uslova propisuje „Za sistem daljinskog grijanja grada Tuzle kao osnovni tip toplotne podstanice usvojena je izmjenjivačka toplotna podstanica u kompakt izvedbi (samostojeća

i zidna montaža). Zidna kompaktna toplinske podstanica je 35 kW, svi kapaciteti preko 35 kW su samostojeće izvedbe“;

Član 31. stav (2) alineja 6. Tehničkih uslova propisuje: „Cjelokupna dokumentacija toplotne podstanice (uputstva, atesti, provjere, strojne i elektro šeme) mora biti na BHS jezicima“;

Član 31. stav (2) alineja 10. Tehničkih uslova propisuje: „Zidne kompaktne podstanice su obavezno opremljene sa elektronskim regulatorom za podstanice koje su priključene na sistem daljinskog grijanja a nisu predviđene za priključenje na SCADA sistem, temperaturnim senzorima za mjerenje vanjske temperaute, temperature potisa sekundara i temperature povrata primara, kombi ventilom sa mogućnosti ograničenja maksimalnog protoka, elektromotornim pogonom, termostat-limiter, UZ mjerač toplotne energije u povratnom vodu primarnog kruga“;

Član 35. stav (2) Tehničkih uslova propisuje: „...Minimalne karakteristike elektronskih ragulatora za podstanice koje su predviđene za priključenje na sistem daljinskog grijanja, a nisu predviđene za priključenje na SCADA sistem....“

Član 35. stav (10) Tehničkih uslova propisuje: „...upravljanje trotačkovno ili kombinacija trotačkovno/analogno, sa sigurnosnom funkcijom zatvaranja (pri nestanku el.napajanja)...“;

Član 35. stav (12) Tehničkih uslova propisuje: „Za mjerenje i očitavanja vrijednosti temperature na toplotnim podstanicama koriste se temperaturni senzori Pt1000“;

Član 35. stav (13) Tehničkih uslova propisuje: „Vanjski temperaturni senzor Pt 1000 se koristi za mjerenje vanjske temperature zraka na osnovu kojeg se vrši upravljanje toplotnom podstanicom“.

Odredbom člana 174. Zakona o upravnom postupku propisano je: „Kad je za utvrđivanje ili ocjenu neke činjenice važne za rješavanje stvari potrebno stručno znanje kojim ne raspolaže službeno lice koje vodi postupak, izvešće se dokaz vještačenjem.“

Privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d. Tuzla, nakon održane usmene rasprave, dostavio je i nalaz vještaka „Nalaz i mišljenje na ocjenu opravdanosti zahtjeva Centralnog grijanja d.d. Tuzla prema isporuci toplinskih podstanica firme CT-Trade BH d.o.o. Tuzla te da li su tehnički uslovi za priključenje na sistem daljinskog grijanja u skladu sa relevantnim standardima i normama i da li su u skladu sa zakonima u BiH, odnosno FBiH“ (stalni sudski vještaci: Damir Žunić – oblast mašinstvo i Suad Haličević – oblast elektrotehnika).

U navedenom nalazu u tački *VI Zaključak – Mišljenje* stoji:

„Pregledom Tehničkih uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije – Centralnog grijanja Tuzla, jasno se zaključuje da su isključivo navedene tehničke specifikacije koje treba da ispunjava neophodna oprema, uređaji i armatura za toplotno predajne stanice, bez navođenja bilo kog proizvođača.

Suština ovog Nalaza i mišljenja direktno implicira da Centralno grijanje d.d. Tuzla ne insistira na ugradnji opreme, mjernih uređaja, armatura, senzora i sl. samo određenog proizvođača u toplotno predajne stanice, već isključivo se može ugraditi oprema bilo kojeg proizvođača ukoliko ispunjava propisane Tehničke uslove koje su donijeli nadležni organi.“

Također, nalazom je zaključeno da Centralno grijanje d.d. Tuzla nije zloupotrijebilo dominantan položaj kojima se uslovljava druga strana da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema

trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma i jer je upravo donošenjem Tehničkih uslova za priključenje na sistem daljinskog grijanja i isporuku toplotne energije jasno propisalo uslove za priključenje na distributivnu mrežu toplotne energije koji su jednaki za sve korisnike Sistema daljinskog grijanja. Uzimajući u obzir navedeno, Konkurencijsko vijeće zaključuje da je nalaz pisan s ciljem argumentovanja navoda suprotne strane u ovom postupku, odnosno privrednog subjekta JP Centralno grijanje d.d. Tuzla, i kao takav postaje vrlo nepouzdan s obzirom na činjenicu da navedene stručne osobe nemaju potrebno znanje niti nadležnost o odlučivanju o zabranjenim konkurencijskim djelovanjima u smislu Zakona o konkurenciji.

S obzirom da radi o specifično postavljenim uslovima i stručnoj terminologiji, Konkurencijsko vijeće je analiziralo i Nalaz stalnih sudskih vještaka mašinske struke „Analiza i ocjena stanja kompaktnih toplinskih podstanica tipa Mini City na SDG Tuzla“ (stalni sudski vještaci mašinske struke: dr. sci. Nedim Ganibegović i IWE Samir Softić) (dalje u tekstu: Nalaz). Vrlo važna činjenica koju Konkurencijsko vijeće nije zanemarilo jeste da je Nalaz urađen na zahtjev građana neovisno o ovom postupku i to godinu dana prije pokretanja postupka (15.08.2023. godine), gdje je između ostalog objašnjeno:

Regulacija svih toplinskih podstanica se ne vrši ograničavanjem povratne temperature, nego zadatom temperaturom sekundara. Ovdje se konstatuje da elektronski regulator nema mogućnost podešavanja rada podstanice u vremenskim intervalima (dnevni i noćni režim rada) što je i apsolutno nepotrebno jer se temperaturom primara upravlja iz dispečerskog centra prema dnevno/noćnom dijagramu.

Niti jedna kompaktna toplinska podstanica u privatnom vlasništvu se ne reguliše putem ograničenja temperature povrata sekundara (T2) na primarnoj strani.

Ograničenje temperature povrata primara bi radilo na način da ukoliko podstanica vraća veću temperaturu od željene senzor T2 bi poslao signal el. regulatoru da zatvori regulacioni ventil, te se na taj način smanji temperatura. U tom slučaju bi došlo do prekida cirkulacije na primarnoj strani dok se temperatura na senzoru T2 ne bi spustila na željenu razinu. To u konačnici reflektuje isporuku niže temperature krajnjem korisniku. Ta mogućnost regulatora se u praksi ne koristi jer izaziva distribuciju niže temperature krajnjim korisnicima.

Regulacija temperature se vrši na osnovu krajnje željene temperature u objektu koju definiše temperatura vode u potisu sekundara a za što je zadužen senzor T3. To potvrđuje i sadržaj dokumenta Strateške smjernice za održivi razvoj sistema daljinskog grijanja Grada Tuzla iz novembra 2022. godine u kojem je navedeno: Temperaturna regulacija sekundara odnosno temperatura radnog medija u instalacijama grijanja (T3) u objektu vrši se centralno u odnosu na vanjsku temperaturu. Za svaku podstanicu definiše se potrebni odnos temperature polaznog voda sekundara (T3) u odnosu na vanjsku temperaturu.

Dakle, nespornim se zaključuje kako Podstanica Mini City posjeduje dovoljan broj temperaturnih senzora za kvalitetno obavljanje svoje namjene a što je sama regulacija temperature u objektu.

Atestna dokumentacija je potpuna, tehnički validna i pravno verifikovana od strane Proizvođača podstanice. U vezi sa „svim elementima podstanice“, odnosno u smislu postavljenog uslova ističe se da su svi elementi predmetne podstanice i predviđeni za rad na traženim temperaturama i pritiscima: 130/60, PN 25 – Primar i 75/55, PN 10 – Sekundar.

Postavljeni uslov u vezi obezbjeđivanja redovnog servisa u garantnom roku od 2 godine i izvangarantnom roku u trajanju od najmanje 7 godina od isporuke podstanice prema nalazu vještaka

je paušalno postavljen zahtjev koji se odnosi na postprodajni servis. Garancije na ovakvu vrstu uređaja i opreme se u većini slučajeva daju na 24 mjeseca i u suprotnosti je sa određenim zakonima, jer se takvim zahtjevom zadire u oblast kojom se regulišu prava i obaveze između isporučioaca toplotne stanice i krajnjeg tarifnog korisnika.

Na osnovu karakteristika regulatora koji je sastavni dio fabrički kompletiranih podstanica tipa Mini City može se konstatovati da isti posjeduje sve neophodne upravljačke funkcije koje su potrebne za pravilno i energetski učinkovito funkcionisanje kompletnog sistema kućne instalacije grijanja bez bilo kakvih negativnih uticaja na primarnu stranu instalacija SDG.

Senzori tipa NTC mogu namijenjenu funkciju u kućnim instalacijama grijanja da obavljaju jednako tačno i pouzdano kao i temperaturni senzori tipa PT1000 stoga ostaje nejasno na osnovu kojih tehničkih razloga distributer zahtjeva od korisnika ugradnju striktno jednog tipa temperaturnih senzora, posebno iz razloga što su podstanice (oprema) koja je vlasništvo korisnika te krajnji korisnik samim tim ima obavezu da brine o održavanju, popravcima i zamjenskim dijelovima.

U Tački 3. „Rezime“ Nalaza stoji:

„Potpuno je jasno da su Tehnički uslovi CG Tuzla postavljeni tendenciozno i isključivo sa ciljem da krajnjem tarifnom kupcu maksimalno suze mogućnost izbora za njega na tržištu povoljnijeg tipa podstanice za kućne instalacije. Tehnički uslovi CG Tuzla su definisani detaljno do takvog nivoa da tarifnog kupca usmjeravaju samo u jednom smjeru po pitanju izbora podstanice. Na takvom isključivom i rigidnom pristupu se insistira bez obzira što je to za kupce itekako finansijski nepovoljnija varijanta i bez obzira što se na tržištu nude podstanice različitih proizvođača čiji je kvalitet dokazan i za koje postoji kompletna tehnička dokumentacija.“

U Tački 4. „Zaključak i Mišljenje“ istog Nalaza stoji:

„Uvidom u dokumentaciju za podstanice tipa Mini City možemo konstatovati da je ista prevedena, uredna i tehnički kompletna. Također, iz dokumentacije kao i na osnovu uvida na lice mjesta možemo konstatovati da su ugrađeni osnovni elementi predmetnih podstanica isporučeni od renomiranih proizvođača za predmetne oblasti (izmjenjivač toplote – proizvođač: Alfa Laval, Švedska; cirkulaciona pumpa – proizvođač: Grundfoss, Danska; mjerilo utroška toplote – proizvođač: Landis Gyr, Njemačka; elektronski regulator – proizvođač: Cethetherm, Švedska; regulacioni ventil i temperaturni senzor – proizvođač: Honeywell, USA). Dakle, ovaj tip podstanica se pokazao kvalitetnim, pouzdanim i dobrim rješenjem u zemljama: Njemačka, Švedska, Engleska itd.

Obzirom da je podstanica kao kompletan proizvod certificirana i da je izvedba kompletne kućne instalacije sa svim ugrađenim elementima i podstanicom tipa Mini City odobrena za rad od strane CG Tuzla na rok od jedne grejne sezone, možemo konstatovati da tehničkih smetnji za njihovom upotrebom nema i da izvedene kućne instalacije sa ovim tipom podstanica u kompletu ni u kojem tehničkom aspektu nemaju negativan uticaj na primarnu stranu SDG koji održava, eksploatiše i sa kojim raspolaže CG Tuzla.“

Uvidom u dostavljene dokaze, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da jedina kompaktna toplinska podstanica serijske fabričke proizvodnje koja ispunjava Tehničke uslove u cjelosti jeste ona proizvođača Danfoss. Također, utvrđeno je da se ista favorizuje od strane privrednog subjekta JP Centralno grijanje d.d. Tuzla što je i potvrđeno kroz predmetni postupak a što je i Podnosilac zahtjeva više puta naglašavao i što je predstavnik JP Centralno grijanje d.d. Tuzla potvrdio na usmeno

raspravi: „...da je najzastupljenija kompaktna toplinska podstanica ona marke Danfoss u omjeru preko 60%“.

Kao relevantan dokaz navedenom, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i dokaz dostavljen u vidu dopisa (e-maila) privrednog subjekta Mikom d.o.o. Tuzla u kojem stoji:

„Mikom d.o.o. Tuzla se još uvijek bavi prodajom naših vrelovodnih kompaktnih podstanica, ali zbog opstrukcije pojedinaca iz CG Tuzla koji potencijalne kupce odvrćaju da naše toplinske podstanice nisu dobre i upućuju na distributere koji prodaju Danfosove podstanice proizvedene u inostranstvu. Sa ovakvim ponašanjem guše domaću proizvodnju (po našim informacijama zbog ličnog interesa kojeg dobijaju od prodavača Danfos stanica). Zbog lošeg poslovanja bili smo prinuđeni da dio preduzeća zatvorimo i radnike pošaljemo na biro.

Proizvodni pogon još uvijek je u funkciji ali je proizvodnja prigušena zbog nelojalne konkurencije i nekorektnog ponašanja struktura iz CG Tuzla koji usmjeravaju potencijalne kupce na kupovinu Danfos podstanica.

Naše preduzeće propada jer nije moguće rentabilno raditi upravo iz razloga favoriziranja vrelovodnih kompaktnih toplinskih podstanica (proizvod sa naljepnicom Danfos) od strane pojedinih uposlenika CG Tuzla.“

Konkurencijsko vijeće je analiziralo i dokaz u vidu 9 potpisanih izjava zadovoljnih korisnika toplotnih podstanica tip Mini City koje su ugrađene u njihove sisteme grijanja te činjenicu da je privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d. Tuzla zaključivao ugovore o isporuci toplinske energije sa korisnicima identičnih toplotnih stanica i na određeno i na neodređeno vrijeme.

Također, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i dopis naslovljen kao *Zahtjev za priključene ugrađene podstanice na sistem daljinskog grijanja i za zaključenje Ugovora o isporuci toplotne energije od 27.09.2023. godine*. Navedenim dopisom, grupa od 59 građana grada Tuzla, obratila se nadležnim organima CG Tuzla u kojem ističe da su veoma zadovoljni sa radom Podstanice Mini City i isporučivanom toplotnom energijom i kako nikakva šteta nije nastupila niti na njihovim objektima ili Podstanici Mini City, niti je nastupila bilo kakva šteta privrednom subjektu JP Centralno grijanje d.d. Tuzla.

Slijedom navedenog, a uzimajući u obzir i stručno mišljenje eksperata iz navedene oblasti koje je iznijeto u tekstu iznad, Konkurencijsko vijeće zaključuje da:

Primjenom rigoroznih odredbi Tehničkih uslova u dijelu koji se odnosi na kompaktne toplinske podstanice, nanosi se šteta krajnjim potrošačima. Privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d. Tuzla uskraćuje pravo na izbor kupovine valjanog i tehnički ispravnog proizvoda krajnjim korisnicima a samim tim i priključenje na sistem grijanja grada Tuzla, što jasno i nedvosmisleno predstavlja nametanje dodatnih uslova, a što je prema odredbama Zakona o konkurenciji zabranjeno, odnosno predstavlja zloupotrebu dominantnog položaja prema članu 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji.

Uvidom u dokument pod nazivom „*Sažetak studije Analiza održivih opcija grijanja za grad Tuzla, Federacija Bosne i Hercegovine*“, izrađenog pod pokroviteljstvom EU od strane CEE Bankwatch Network, između ostalog navodi se sljedeće: „Istočni dio grada Tuzle (u kojem je koncentrisano oko 60 posto ukupne potražnje) ima nedovoljnu raspoloživu razliku pritiska, što trenutno predstavlja glavno tehničko pitanje za razvoj tuzlanskog sistema grijanja.“

Jedna od preporučenih mjera u pomenutom dokumentu jeste smanjenje temperature dovoda, dok je u budućnosti planiran prelazak na temperaturni režim 120C i pritisak 16 bara, što potvrđuje sadržaj dokumenta pod nazivom „*Strateške smjernice za održivi razvoj sistema daljinskog grijanja Grada Tuzla iz novembra 2022. godine*“, čiji je naručilac JP Centralno grijanje d.d. Tuzla u kojem se na strani 211. navodi: „U toplifikaciji bloka 6, projektni temperaturni režim mrežne vode u toplinskoj stanici TS1 (izlaza/ulaza) odnosno polaza/povrata u SDG je $T1/T2=120/60$ °C, što je u pogledu polazne temperature (T1) u skladu sa dugoročnim ugovorom isporučioaca i distributera toplotne energije.“

Navedeno dovodi u sumnju neopravdanost zadatih Tehničkih uslova a koji se odnose i na propisani režim rada kompaktnih toplinskih podstanica uslovljen kriterijem 130/60 °C.

Navode privrednog subjekta JP Centralno grijanje d.d. Tuzla: „*ugradnja podstanica tipa Mini City, koje ne zadovoljavaju propisane uslove u potpunosti, se znatno više odrazila na funkcionisanje sistema daljinskog grijanja, a time i kvalitetu isporuke toplotne energije, što je jedan od osnovnih zadataka Distributera u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima*“, Konkurencijsko vijeće smatra neosnovanim. Naime, u dokazima dostavljenim Konkurencijskom vijeću utvrđeno je da postepeno ugrožavanje funkcionisanja SDG Tuzla, je nastalo kao rezultat dosadašnjeg neplanskog širenja vrelovodne mreže i neplanskog proširenja kapaciteta SDG Tuzla koji nemaju veze sa instaliranim kompaktnim toplinskim podstanicama, pa tako ni sa podstanicom Mini City. Zbog narušene hidrauličke cjelokupne mreže SDG Tuzla javlja se i velika razlika u pritisku na podstanicama koje su udaljenije od izvora (Termoelektrana Tuzla) što je u par slučajeva dovelo do buke u radu a sve zbog manjkavosti hidrauličkog sistema mreže daljinskog grijanja a ne zbog karakteristika toplinske podstanice.

Kompaktne toplinske podstanice su tehnički proizvod namijenjen za ugradnju u sistemima grijanja individualnih stambenih objekata. Za razliku od toplinskih podstanica koje se ugrađuju u kolektivne objekte stanovanja, JP Centralno grijanje d.d. Tuzla nema obavezu i pravo njihovog održavanja ili intervencije na istim, odnosno obavezu i pravo održavanja i servisiranja imaju jedino lica koja ugrađuju kompaktnu toplinsku podstanicu (vlasnici) putem ovlaštenog distributera i/ili serviser.

Također, Konkurencijsko vijeće konstatuje da sve dok proizvodi, odnosno u ovom slučaju kompaktne toplinske podstanice, zadovoljavaju minimalne tehničke standarde i osnovne parametre koje se ugrađuju u sisteme grijanja, moraju biti odobreni za priključenje na sistem grijanja grada Tuzla. To znači da privredni subjekt JP Centralno grijanje d.d.d Tuzla ne može odlučivati o tome da li su samo neke kompaktne toplinske stanice kvalitetne a druge nisu sve dok ispunjavaju svoju svrhu.

Konkurencijsko vijeće dalje smatra, da je primjenom ovako restriktivno zadatih Tehničkih uslova, JP Centralno grijanje d.d. Tuzla ograničilo konkurenciju iz razloga što korisnik usluga ni u kojem slučaju ne smije biti ograničen izborom opreme odnosno toplinske podstanice da bi bio priključen na sistem grijanja grada Tuzla. Podnosiocu zahtjeva kao i drugim distributerima onemogućeno je da, tehnički ispravan proizvod koji po pravilima struke obavlja svoju suštinsku funkciju, ponude potencijalnim kupcima i na taj način podstaknu konkurenciju na relevantnom tržištu.

Na osnovu svega navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako je JP Centralno grijanje d.d. Tuzla primjenom navedene Odluke odnosno Tehničkih uslova, povrijedilo odredbe Zakona o konkurenciji zloupotrebom dominantnog položaja na tržištu distribucije toplotne energije u gradu Tuzla, na način da uslovljava drugu stranu da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj

prirodi nemaju veze s predmetom sporazuma, u skladu sa članom 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

U predmetnom postupku je utvrđeno, da je neposrednim nametanjem nepravičnih Tehničkih uslova dovelo do posljedice u vidu diskriminacije ponuđača proizvoda koji za proizvod sa istom svrhom ne mogu da ponude krajnjim kupcima odnosno korisnicima sistema grijanja grada Tuzla.

Ocjenjeno je da su posljedice prisutne zbog prirode kriterijuma za određivanje izbora proizvoda, koji su neobjektivno postavljeni, a ne zbog njihove tehničke neispravnosti. Takva posljedica ima svoj nominalni izraz u vidu različitih uslova poslovanja na utvrđenom relevantnom tržištu.

7. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zloupotrijebi dominantan položaj na način propisan odredbama člana 10. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona o konkurenciji.

Nadalje, polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je JP Centralno grijanje d.d. Tuzla zloupotrijebilo dominantni položaj, iz člana 10. stav (2) tačke d) Zakona o konkurenciji, u smislu člana 48. stav (1) tačke b) Zakona o konkurenciji, izrečena je novčana kazna u iznosu 5.000,00 KM (pethiljada i 00/100 KM), što predstavlja 0,0268 % ostvarenog prihoda iz 2022. godine, koji je iznosio 18.590.287,00 KM.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prinudnim putem, u smislu člana 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 3. i 4. dispozitiva ovog Rješenja.

8. Troškovi postupka

Podnosioc zahtjeva je podnio zahtjev za naknadu troškova postupka (podnesak broj: UP-05-26-2-013-27/24) dana 10.02.2025. godine, kojim je traženo da se nadoknadi samo trošak na ime administrativne takse na Zahtjev za pokretanje postupka u iznosu od 1.000,00 KM.

Članom 108. stav 1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u rješenju kojim se postupak završava organ koji donosi rješenje određuje ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti, a članom 105. stav 2) istog Zakona je propisano da kada u postupku učestvuju dvije ili više strana sa suprotnim interesom, strana koja je izazvala postupak, a na čiju štetu je postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Konkurencijsko vijeće je Podnosiocu zahtjeva priznalo dostavljeni zahtjev za nadoknadu troška plaćanja administrativne takse u iznosu od 1.000,00 KM.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u tački 5. dispozitiva ovog Rješenja

9. Administrativna taksa

Podnosilac zahtjeva na ovo Rješenje, u skladu sa članom 2. Tarifni broj 107. stav (1) tačke f) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem („Službeni glasnik BiH“, br. 30/06, 18/11 i 75/18) je dužan platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

10. Pouka o pravnom lijeku

Ovo Rješenje je konačno i protiv istog nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno, objave ovog Rješenja.

Predsjednik

Ivo Jerkić